

Plan- og bygningsloven

Den viktigste klimaloven?

Norsk forening for miljørett

Oslo 23. november 2022

HOLTH & WINGE

Fredrik Holth

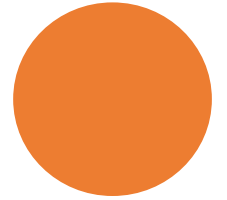
Holth & Winge AS

holthogwinge.no

kontakt@howi.no

Kort om oss

- Holth & Winge ble stiftet august 2021.
- Vi ønsker å:
  - Styrke kunnskapsnivået i forvaltningen.
  - Bidra til at beslutninger om arealbruk bygger på korrekt forståelse av jussen.
  - Hjelp forvaltningen til å treffe beslutninger som på kort og lang sikt bidrar til bærekraftig klima- og naturforvaltning.
- Dette får vi til ved å tilby:
  - Juridiske utredninger.
  - Kurs og forelesninger innen plan- og bygningsrett m.m.
  - Høsten 2023 lanserer vi Politikerskolen. Et lokaldemokratisk kunnskapsløft!

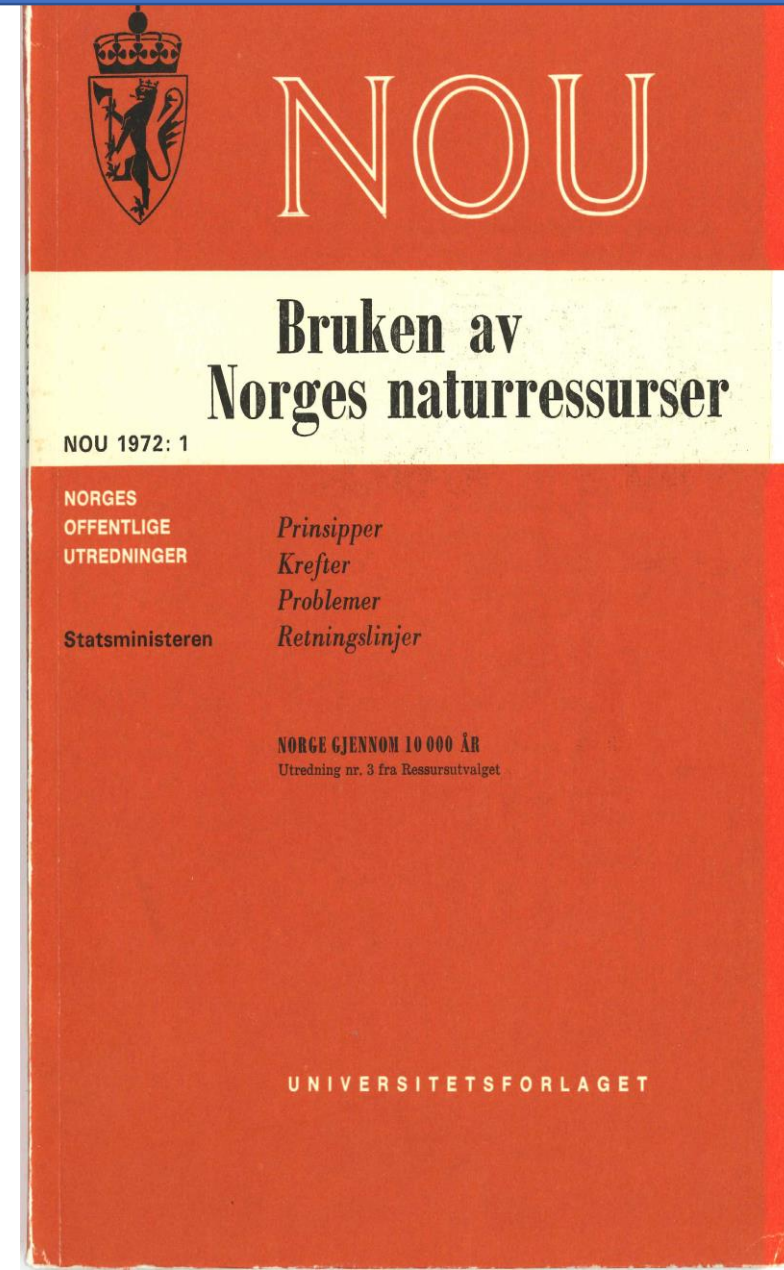
Påstand:

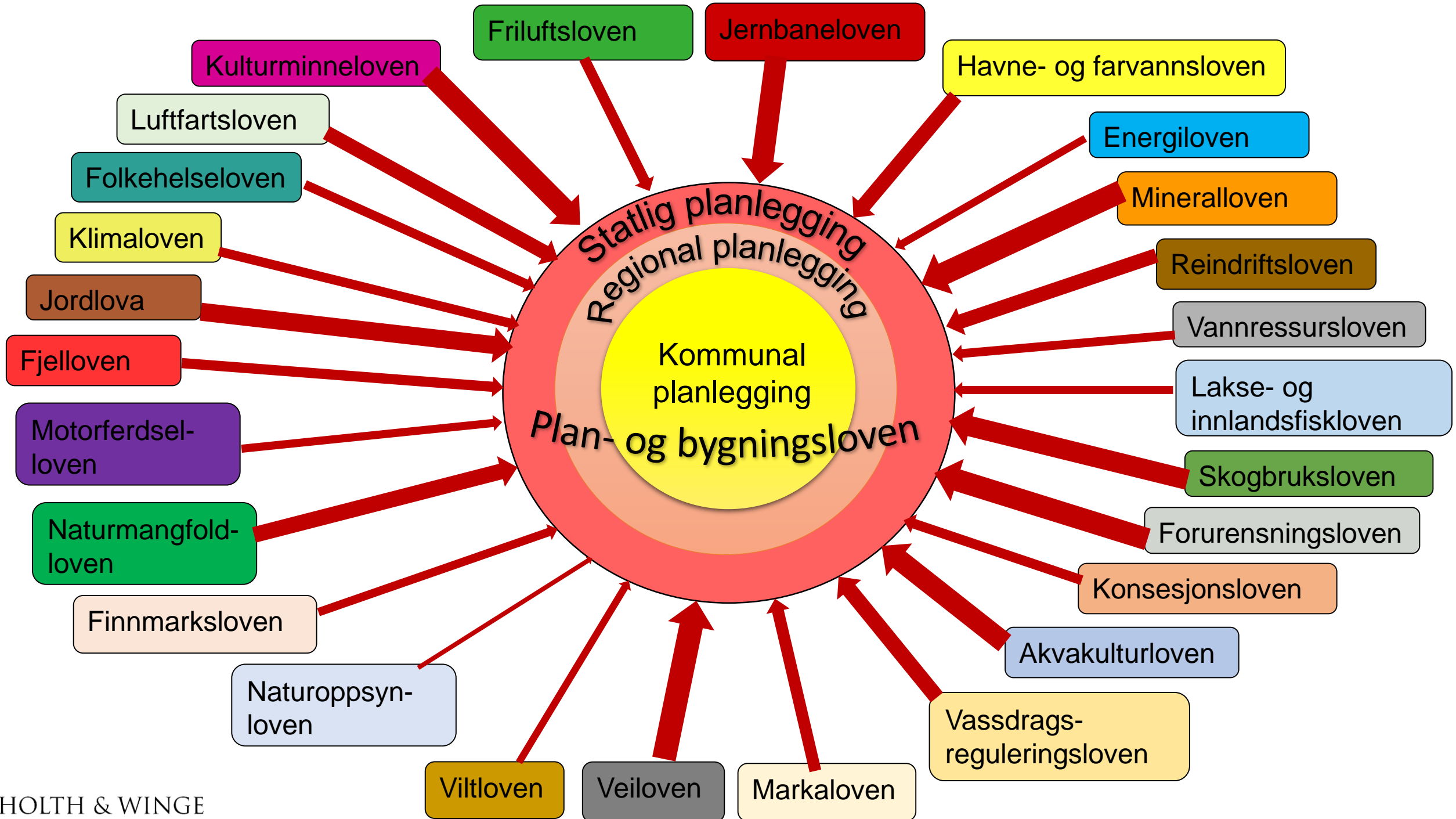
Plan- og bygningsloven er den viktigste loven for natur og klima!

Pbl. vår viktigste klimalov?

NOU 1972:1

☞ *En svakhet ved lovverket tør være at de forskjellige lover ikke er tilstrekkelig koordinert og at de ikke alltid har hensiktsmessig sammenheng med det eksisterende forvaltningsapparat. Med den stigende tendens til å vedta nye lover, uten samtidig å vurdere de forvaltningsmessige konsekvenser, er lovverket etter hvert blitt så vidt komplisert at det i seg selv er blitt en hindring for en rasjonell planlegging og ressursutnytting.*

Pbl. vår viktigste klimalov?

Våre anbefalinger om lovendringer kan oppsummeres med å gjøre koblingsmodellene færre og enklere, pålegge intern samordning, samt å rydde i deler av sektorlovgivningen. Først og fremst mener vi alle sektorlover bør ha samme koblingsmodell, nemlig at bindende plan har forrang. Dette vil styrke den praktiske, konkrete samordningen, samt bidra til sterkere incentiver for involvering og avklaring mellom myndigheter horisontalt og vertikalt.

Pbl. vår viktigste klimalov?

- «*Plan- og bygningsloven er et av de mest langsiktige virkemidlene til å påvirke utslipp av klimagasser i Norge i dag. Gjennom sin arealplanlegging har kommunen mulighet til å påvirke utslipp av klimagasser, særlig fra transport og stasjonær energibruk.*
- ...
- *Arealplanlegging er også sektorovergripende, og er derfor et egnet virkemiddel for klimavennlige løsninger som krever at man ser ulike samfunnssektorer i sammenheng.»*
- Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 25.

HANS CHR. BUGGE (RED.)

Klimarett

Internasjonal, europeisk og norsk klimarett mot 2030

UNIVERSITETSFORLAGET

Pbl. vår viktigste klimalov?

- Bugges utredning 2016 - konkrete forslag:
- Klimahensynet inn i formålsbestemmelsen
- Styrke klimahensynet i § 3-1
- Definere klimahensynet som «nasjonalt hensyn»
- Gjøre klima til egen oppgave i loven
- Eget «klimaorgan» i alle fylkes og kommuner
- Klarere plikter mht. utredning av klimagassutslipp
- Plikt til å utarbeide klimaplaner
- **En generell hjemmel til å gi bestemmelser og retningslinjer** til arealplaner med formål å redusere utslipp av klimagasser eller øke opptak av klimagasser.

Hva kjennetegner plan- og bygningsloven?

- Konfliktfylt
- **Sektorovergripende**
- Sektornøytral
- Proessorientert
- Lokalstyrt

Pbl. vår viktigste klimalov?

La oss se nærmere på tre viktige prinsipielle spørsmål:

1. Hvor sektorovergripende er egentlig plan- og bygningsloven?
2. Hvor langt kan planmyndighetene gå i å stille «klimakrav» i plan-saker?
3. Trengs det endringer i plan- og bygningsloven for å sikre klimahensyn i større grad enn det som er tilfellet i dag?

Pbl. vår viktigste klimalov?

Landbruksveier

- 1. Plan- og bygningsloven er sektorovergripende – unntak krever rettslig grunnlag.**
- 2. En generell planplikt etter plan- og bygningsloven.**
- 3. Landbruksveier er unntatt søknadsplikt, men er ikke unntatt planplikt.**

Antallet km landbruksvei pr. 1 januar 2022: **49617 km** (Kilde: SSB)
(Det offentlige veinettet er på ca. 98000 km)

Pbl. vår viktigste klimalov?

1. Hvor langt kan planmyndighetene gå i å stille «klimakrav» i plansaker?

Rt-1993-278 (Øye-dommen) og HR-2021-953-A (Mortensrud)

1. Kan kommunen gi reguleringsbestemmelser om materialvalg i bygningskonstruksjoner av hensyn til klimaet?
2. Kan kommunen gi bestemmelser om el-ladepunkter i parkeringsanlegg av hensyn til klimaet?
3. Kan kommunene gi reguleringsbestemmelser om utslippsfrie anleggsplasser?

Pbl. vår viktigste klimalov?

§ 12-7. Bestemmelser i reguleringsplan

I reguleringsplan kan det i nødvendig utstrekning gis bestemmelser til arealformål og hensynssoner om følgende forhold:

1. grad av utnytting, utforming, herunder estetiske krav, og bruk av arealer, bygninger og anlegg i planområdet,
2. vilkår for bruk av arealer, bygninger og anlegg i planområdet, eller forbud mot former for bruk, herunder byggegrenser, for å fremme eller sikre formålet med planen, avveie interesser og ivareta ulike hensyn i eller av hensyn til forhold utenfor planområdet,
3. grenseverdier for tillatt forurensning og andre krav til miljøkvalitet i planområdet, samt tiltak og krav til ny og pågående virksomhet i eller av hensyn til forhold utenfor planområdet for å forebygge eller begrense forurensning,
4. funksjons- og kvalitetskrav til bygninger, anlegg og utearealer, herunder krav for å sikre hensynet til helse, miljø, sikkerhet, universell utforming og barns særlige behov for leke- og uteoppholdsareal,
5. antallet boliger i et område, største og minste boligstørrelse, og nærmere krav til tilgjengelighet og boligens utforming der det er hensiktsmessig for spesielle behov,
6. bestemmelser for å sikre verneverdier i bygninger, andre kulturminner, og kulturmiljøer, herunder vern av fasade, materialbruk og interiør, samt sikre naturtyper og annen verdifull natur,
7. trafikkregulerende tiltak og parkeringsbestemmelser for bil og sykkelparkering, herunder øvre og nedre grense for parkeringsdekning,
8. krav om tilrettelegging for forsyning av vannbåren varme til ny bebyggelse og at det er tilknytningsplikt etter [§ 27-5](#),
9. retningslinjer for særlige drifts- og skjøtselstiltak innenfor arealformålene nr. 3, 5 og 6 i [§ 12-5](#),
10. krav om særskilt rekkefølge for gjennomføring av tiltak etter planen, og at utbygging av et område ikke kan finne sted før tekniske anlegg og samfunnstjenester som energiforsyning, transport og vegnett, sosiale tjenester, helse- og omsorgstjenester, barnehager, friområder, skoler mv. er tilstrekkelig etablert,
11. krav om detaljregulering for deler av planområdet eller bestemte typer av tiltak, og retningslinjer for slik plan,
12. krav om nærmere undersøkelser før gjennomføring av planen, samt undersøkelser med sikte på å overvåke og klargjøre virkninger for miljø, helse, sikkerhet, tilgjengelighet for alle, og andre samfunnsinteresser, ved gjennomføring av planen og enkelttiltak i denne,
13. krav om fordeling av planskapt netto verdiøkning ved ulike felles tiltak innenfor en nærmere bestemt del av planområdet i henhold til [jordskifteloven § 3-30](#),
14. hvilke arealer som skal være til offentlige formål eller fellesareal.

Pbl. vår viktigste klimalov?

1. Kan kommunen gi reguleringsbestemmelser om materialvalg i bygningskonstruksjoner av hensyn til klimaet?
  - Departementet besvarer spørsmål om pbl. § 12-7 gir hjemmel til å gi reguleringsbestemmelse om bruk av tre i bygningskonstruksjon. Brev av 31. mai 2019:
  - *På denne bakgrunn mener departementet mener det er hjemmel til å gi reguleringsbestemmelser om bruk av tre i byggverk etter pbl. § 12-7 nr. 1, 2 og 4. Departementet kan ikke se at loven utelukker at slike bestemmelser også gjelder bruk av tre i bygningskonstruksjonen. Det må foretas en konkret vurdering i den enkelte reguleringsplan av behov for å gi slike bestemmelser.*

Pbl. vår viktigste klimalov?

2. Kan kommunen gi bestemmelser om el-ladepunkter i parkeringsanlegg av hensyn til klimaet?

- § 12-7 - spørsmål om reguleringsbestemmelser om ladepunkter for elbiler
- Tolkningsuttalelse | Dato: 19.03.2019
- *Departementet har vurdert spørsmålet om reguleringsbestemmelser om ladepunkter nærmere, og har kommet til at det kan gis slike reguleringsbestemmelser etter plan- og bygningsloven § 12-7 nr. 2, jfr. nr. 4 og nr. 7. Her framgår at det kan settes vilkår for bruk av arealer, bygninger og anlegg, og at det kan gis funksjons- og kvalitetskrav til bygninger, anlegg og utearealer. Ordlyden er såpass vid at den kan åpne for denne typen bestemmelser.*

Pbl. vår viktigste klimalov?

2. Kan kommunen gi bestemmelser om el-ladepunkter i parkeringsanlegg av hensyn til klimaet?

- Forts.
- *Departementet anser imidlertid ikke at det gjennom reguleringsbestemmelser kan fastsettes at alle parkeringsplasser i nye boligselskaper skal ha lademuligheter for elbiler, slik det stilles spørsmål om. Det må foretas en konkrete vurdering i hver enkelt reguleringsplan av behovet for å avsette plasser reservert for elbiler med tilrettelegging for lading.*

Pbl. vår viktigste klimalov?

Kan kommunene gi reguleringsbestemmelser om utslippsfrie anleggsplasser?

- Lovens forarbeider og lovens formålsbestemmelse
- Lovens ordlyd
- Forskjell på bruk etter opparbeidelse og bruk i anleggsfasen?
- Konkurranssevridende?
- Til hinder for gjennomføring av planen?

Notat

Fra: Miljødirektoratet
Til: Klima- og miljødepartementet
Dato: 19.10.2022

HJORT

NOTAT

TIL: Kommunal- og moderniseringsdepartementet
FRA: Advokatfirmaet Hjort DA¹
DATO: 23. desember 2020

Vurdering av om gjeldende plan- og bygningslov gir hjemmel til å innføre krav om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser

§ 12-7 Anmodning om tolkningsuttalelse - hjemmel for krav om fossilfri anleggsplass i reguleringsplan

Tolkningsuttalelse | Dato: 11.10.2021

Mottaker: Statsforvalteren i Oslo og Viken
Deres referanse: 2021/10866
Vår referanse: 20/6866-9

Ettersom det ikke er laget en kobling mellom forurensningsloven og plan- og bygningsloven når det gjelder kommunenes adgang til å gi bestemmelser om fossilfrie byggeplasser, legger departementet til grunn at kommunen i dag ikke kan bruke pbl. 12-7 nr. 3 som hjemmel for å kreve fossilfrie byggeplasser.

Med bakgrunn i det foranstående, er det departementets oppfatning at det i dag ikke er hjemmel i plan- og bygningsloven til å fastsette planbestemmelser med krav om fossilfrie byggeplasser.

Klimakrav til bygge- og anleggsplasser kan reguleres etter plan- og bygningsloven, forurensningsloven eller begge regelverk. En fordel med forurensningsloven er at man kan delegerer myndighet til kommunen innenfor dagens regelverk. Man kan på den måten få til noe raskt uten at dette må gjøres som en del av en lovendring i plan- og bygningsloven. Generelle krav i forskriften vil også uten videre kunne gjøres gjeldende for eksisterende reguleringsplaner.

Pbl. vår viktigste klimalov?

Kunnskap om handlingsrommet i plan- og bygningsloven er en forutsetning for å sikre lovens rolle og betydning som en klimalov. Derneft må det være en politisk vilje til å bruke dette handlingsrommet.

Vil bygge grønn landsby: Sterke reaksjoner på Dæhlies planer

Naturvernere raser mot utbygginga.

Vibecke Wold Haagensen
@NRKvibecke
Journalist

Stein S Eide
Journalist

Vi rapporterer fra Tangen

Publisert 8. sep. kl. 15:33
Oppdatert 8. sep. kl. 18:30

SKEPTISK: Jon Lurås i MDG vil ikke at Bjørn Dæhlie skal få bygge ned matjord på Tangen i Stange.
FOTO: FRODE MESKAU / NRK

- «Reguleringsplanen er jo vedtatt for lenge siden, sier Senterpartipolitiker i Stange, Aasa Gjestvang.
- Demokratiet har talt. De vil bygge boliger. Jeg ser ingen annen råd enn å heie på prosjektet og Tangen. Hvis man ville verne jorda så måtte man gjort det i 2014. Her kan man ikke bare si stopp, sier Gjestvang.»

Pbl. vår viktigste klimalov?

Plan- og bygningslovens regler om endring av arealplaner innebærer en helt fri omgjøringsadgang for reguleringsplaner (lov 27. juni 2008 nr. 71 § 12-14).

NOU

Norges offentlige utredninger 2019:5

Ny forvaltningslov

Lov om saksbehandlingen i offentlig forvaltning
(forvaltningsloven)

Pbl. vår viktigste klimalov?

Trengs det endringer i plan- og bygningsloven?

1. Før det ropes etter endringer må man kjenne til det handlingsrommet som ligger i loven i dag.
2. Endringer som styrker tilliten til systemet er helt sentralt.
3. Tydeliggjøring av forvaltnings plikter.
4. Natur- og klimahensynet bør løftes frem i lovteksten i større grad enn i dag.
5. Håndheving av lovgivningen må sikres.

Takk for meg!